

Turkish Journal of Diaspora Studies

ISSN: 2717-7408 (Print) e-ISSN: 2757-9247 (Online)
Journal homepage: tjds.org.tr

Book Review

Elif Aydın

To cite this article: Elif Aydın (2023) [Review of the book, Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Nüfus Hareketleri, Hein de Haas, Stephen Castles and Mark J. Miller], Turkish Journal of Diaspora Studies, 3(2), 273-275, DOI: 10.52241/TJDS.2023.0067

To link to this article: <https://doi.org/10.52241/TJDS.2023.0067>

Submission Date: September 1, 2023 **Acceptance Date:** September 21, 2023

Article Type: Book Review

2023 Elif Aydın. Published with license by Migration Research Foundation

Published online: 3 October 2023

Submit your article to this journal [↗](http://tjds.org.tr)

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
tjds.org.tr

Book Review

Hein de Haas, Stephen Castles ve Mark J. Miller. **Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Nüfus Hareketleri**, GAV Perspektif Yayınları, Ankara, 2022, s. 495, 162,50 TL, ISBN: 978-605-71985-1-8

Elif Aydın

Göç Araştırmaları Vakfı, Ankara, Türkiye

Güncel baskısı Türkçe'ye GAV Perspektif Yayınları tarafından kazandırılan, "Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Nüfus Hareketleri" olarak tercüme edilen eser, göç araştırmalarının önde gelen metinlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Hein de Haas, Stephen Castles ve Mark J. Miller tarafından kaleme alınan kitabın gözden geçirilmiş ve güncellenmiş bu baskısı, göç eğilimleri, göç ile ilgili tartışmalar ve politikalar hakkında zengin ve güncel ampirik kanıtlar içermektedir. Kitap yalnızca akademisyenler, öğrenciler ve göçe ilgi duyanlara değil genel okuyucu kitlesinin de ilgiyle okuyacağı sade bir anlatıma sahiptir.

15 bölümden oluşan kitap 3 ana tema etrafında şekillenmektedir. 6. bölüme kadar kategoriler, teoriler, göç ve etnik çeşitliliğin tarihini içeren temel tanım, tartışma ve teorilere yer veriliyor. 10. bölüme kadar dünyanın tüm bölgelerindeki göç hareketleri, göç örüntüleri, siyasal, ekonomik ve toplumsal değişimlerin bölgelerdeki insan hareketliliğine etkisine dair genel bir çerçeve çiziliyor. 15. bölüme kadar ise göçün menşei ve hedef toplumlar üzerindeki etkileri, göç politikaları, göç üzerinden yapılan siyaset, etnik azınlıklar ve göçün kalkınmaya etkisi ele alınmaktadır.

Dünyayı ve insan hareketlerini "göç veren küresel güney", "göç alan küresel kuzey" olmak üzere iki kutup üzerinden okuyan indirgemeci anlayışa yönelik eleştirel, sorgulayıcı bakış kitabın geneline hakim olan temel bakış açıdır (s.35, 55). Bu tarih anlayışının sömürgeci, tarih dışı ve yanlış olduğunu savunan yazarlar, çoğu ülkenin göç alma ve vermeyle ilgili olarak önemli sorunlarla baş etmeye çalıştığını fark ettirmek adına geniş ve tarihsel karşılaştırmalı bir yöntem kullanmakta, okurlarına da bu vizyonu kazandırmayı amaçlamaktadırlar (s. xv).

İçinde bulunduğumuz yüzyıl kitabın yazarları tarafından "Göçler Çağı" olarak adlandırılmaktadır (s.13). Bunun sebebi küreselleşme çağında bilginin, fikirlerin, paranın ve metaların serbest dolaşmasıdır. Bu unsurların serbest dolaşımı, küresel çapta ekonomik değişimlere, siyasi olaylara, şiddetli çatışmalara ve kültürel değişimlere sebep olmaktadır. Değişimin bir yansıması olarak insanlar bireysel olarak ya da kitleler halinde göç etmektedir. Bu nedenle kitapta, bölgesel farklılıklara rağmen insanları ve toplumları etkileyen benzer sosyal ve ekonomik dönüşümlerin çağdaş göçleri şekillendirdiği

CONTACT [Elif Aydın elif.aydin@gocvakfi.org](mailto:elif.aydin@gocvakfi.org)

Başvuru: 1 Eylül 2023; Revizyon: 15 Eylül 2023; Kabul: 21 Eylül 2023; Makale Tipi: Kitap İncelemesi

savunulmaktadır (s. xv). Uzmanlaşma ve eğitim seviyelerinin artması, eşitsizliklerin derinleşmesi, göçmen işgücüne duyulan talebin artması, daha iyi fırsatların ve yaşam tarzlarının aranması göçlere yön vermektedir.

Doğu ve Batı Avrupa, Amerika, Asya-Pasifik ve Ortadoğu'daki bölgesel göç eğilimlerinin incelenmesi ve karşılaştırılması, bölgeler özelinde çalışan araştırmacılar için göç boyutunu değerlendirme fırsatı sunduğu gibi dünyadaki göç eğilimlerini analiz ederken bölgesel farklılıkların, değişimlerin ve gelişmelerin dikkate alındığını da göstermektedir (s. 417). Bu nedenle yazarların göç olgusunu yapısal ve bireysel, makro ve mikro ölçekte ele aldığını söyleyebiliriz. Göç hareketleri modern dönemde de devletleri ve toplumları, ikili ve bölgesel ilişkileri, ekonomik yeniden yapılanmayı, güvenliği, ulusal kimliği ve egemenliği etkileyecek şekilde biçimlendirmektedir. Küreselleşme için kilit dinamiklerden biri olan, geniş çaplı ekonomik ve toplumsal değişimleri etkileyen göç, uluslararası siyasi düzenin gelecekteki dönüşümlerinde de önemli bir rol oynayacaktır (s. xvıı). Devletleri ve toplumları yeniden şekillendirecek kadar güçlü değişimlerin sebebi ve sonucu olarak göç, yalnızca sınır geçişini imleyen basit bir eylem değil, çok boyutlu bir olgudur. Göç, yer değiştiren kişiyi etkilediği gibi göçmenin ailesini, menşeyini ve hedef toplumu da etkilemektedir. Böylece yaşanan değişimler yeni göç örüntülerini ve eğilimlerini beraberinde getirmektedir (s. 68, 167).

Kitap, göçü ne tamamen olumlayan ne de göçe karamsar yaklaşan görüşleri, gerçekçi bir biçimde eleştirdiği için alanda çalışanlara önemli bir rehber niteliğindedir. Yer yer göçün fazla olumlanması ya da fazla olumsuzlanmasının getirdiği göç yanlılığının ve göç karşıtlığının da tartışıldığı kitap, bugün dünyadaki ve Türkiye'deki benzer güncel tartışmalara nitelik kazandıracak bilimsel veriyi ve eleştirel zemini sağlamaktadır. Yazarlara göre, umut ve korkuları beraberinde getiren göç, tehlikeli bir atılım olmakla birlikte eğer başarılı olursa yaşam kalitesinin iyileşmesini, kaynakların artmasını ve iyi fırsatları beraberinde getirebilmektedir (s. 1). Kitapta göçmen, göçmenin ailesi, işverenler, göç veren ülke, göç alan ülke ve uluslararası boyut göz ardı edilmeden yapılan analizler, insan hareketliliğinin etki ettiği ve buna etki eden tüm faktörlerin etraflı değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu da kitabın en çok dikkat çeken yönlerinden biridir.

Gündelik hayatta göçmenlerle karşılaşanlar, az çok göçü gündemine almış kişiler ve göç çalışanlar için önemli olan bir diğer konu da göçmen *failliğidir*. Kitabın temel savlarından bir diğeri devletlerin göçü başlatmada kilit rolde olduğu fakat göç hareketliliği başladıktan sonra göç süreçlerinin kendi ivmesini kazandığı yönündedir (s.17). Bu noktada göçmen; devletlerin, çeşitli zorunluluklar ve itkilerin oradan oraya savurduğu, kendi kaderi üzerinde müdahalesi olmayan kişi değildir. Göçmen, göçe karar verme sürecinden, göçmen olarak vardığı ülkedeki sosyal içerilme süreçlerine kadar faildir.

Nüfus hareketlerini ve bunlara yönelik politikaları anlayabilmenin bir ülkeyi, bölgeyi ve dünyayı anlamada kilit rolde olduğunu gösteren "Göçler Çağı", küresel ölçekte

değişimlere sebep olan ve bu değişimlerin de bir sonucu olan göçün, yalnızca bugünün meselesi olmadığını göstermekle birlikte günümüzde ne kadar kritik hale geldiğini anlamada rehber niteliğindedir. Göç ve göç politikalarına ilişkin yeni veriler ve kanıtlara dayanan güncel analizleriyle kitap, kapsamının küresel olduğu iddiasını boşa çıkarmamaktadır. Göçün çok boyutlu doğası; tarih, sosyoloji, antropoloji, coğrafya, siyaset bilimi ve ekonomi gibi disiplinlerin göçe dair teorik ve ampirik görüşlerin bir araya getirilmesini gerektirmektedir. Yazarlar, bu gerekliliğin bilinciyle göçü disiplinlerarası yaklaşımla irdelemektedir. İlgili başlıktaki temel tartışmalar ve güncel veriler verilmekle birlikte konuda derinleşmek isteyenler için bölümler yetersiz sayılabilir. Bu noktada ileri okuma önerileri ile okuyucu yönlendirilmektedir.

“Göçler Çağı”, modern dünyadaki uluslararası nüfus hareketlerine kapsamlı bir genel bakış sunmaktadır. Göçün tarihi, göç teorileri, etnik çeşitlilik, dünyanın farklı bölgelerindeki göç ve politikalar dahil olmak üzere göçle ilgili çok çeşitli konuları kapsamaktadır. Kitapta ayrıca göçün hem varış hem de kaynak ülkeler üzerindeki etkisi incelenmekte, göçün geniş ve ayrıntılı bir analizi sunularak bu olgunun karmaşık ve çok yönlü doğasını ve toplum üzerindeki etkisini anlamamıza katkıda bulunmaktadır.

Orcid

Elif Aydın <https://orcid.org/0000-0003-1389-5221>